



Verslag bewonersbijeenkomst

Van Lieke Vorage
Aan Projectgroep Liquid Commons Noordal
Datum 29 oktober 2024

Datum: 1 oktober 2024
Tijd: 2 sessies, van 17.30-19.00 en van 19.30-21.00
Locatie: Brasserie Boave de Wesch

Dinsdag 1 oktober kwamen bewoners van het Noordal samen om te praten over de toenemende problemen rondom wateroverlast, erosie, natuur- en waterkwaliteit in het Noordal. De bijeenkomst, georganiseerd door Kragten in samenwerking met Waterschap Limburg, de gemeente Eijsden-Margraten, Natuurmonumenten en de LLTB, had als doel de inwoners te betrekken bij het bedenken van oplossingen en het delen van hun ervaringen. De avond werd opgedeeld in twee vergelijkbare sessies, waarbij elke sessie begon met een plenaire opening. Cindy Burger (gebiedsmanager van Natuurmonumenten) opende de eerste sessie, en in de tweede sessie deed wethouder Mark Gerritsen het welkomstwoord. De partners van het Liquid Commons project werden voorgesteld, waarna een toelichting werd gegeven op de waterproblematiek in het Noordal en het omgevingsproces. Na het plenaire gedeelte gingen de bewoners in kleinere werkgroepen aan de slag om hun ervaringen met wateroverlast en mogelijke kansen voor maatregelen te bespreken. Deze werksessies leverden veel waardevolle input op, die hieronder wordt gecategoriseerd en geanalyseerd.

Analyse van de Inbreng van de bewoners

Tijdens de twee sessies van de bewonersbijeenkomst op 1 oktober waren in totaal 70 belanghebbenden aanwezig. De input van de bewoners was verdeeld tussen meldingen van wateroverlast (46%) en suggesties voor mogelijke kansen en oplossingen (54%).

De input is onderverdeeld in vier thema's:

- Wateroverlast en buffers: 30%
- Waterstromen en straatprofiel: 30%
- Erosie en landschapsbeheer: 22%
- Samenwerking en communicatie: 18%

Deze cijfers benadrukken het belang van een geïntegreerde aanpak, waarbij zowel het oplossen van bestaande problemen als het benutten van nieuwe kansen centraal staan.

1. Wateroverlast en Buffers

Problemen:

- Veel bewoners melden dat buffers in de loop der jaren zijn afgelopen met slib en aarde uit aangrenzende landbouwpercelen, waardoor de buffercapaciteit aanzienlijk is afgenomen.
- Ook wordt vermeld dat bestaande buffers slecht onderhouden worden, met verstopte instroom- en uitlooppunten door vuil en begroeiing.

Voorstellen voor oplossingen:

- Onderhoud en uitbreiding van bestaande buffers, bijvoorbeeld door het vergroten van de buffercapaciteit aan de Bovenstraat en in Wesch.
- Mogelijkheden voor nieuwe bufferlocaties worden benoemd, zoals bij Onderschey en andere laaggelegen punten waar water zich ophoopt.

Thema voor vervolg:

- Optimalisatie van bestaande buffers: Dit vraagt om een nauwkeurig beheer en controle op de werking van de buffers, inclusief periodiek onderhoud en uitbreiding waar nodig.
- Nieuwe buffervoorzieningen: Onderzoek naar nieuwe locaties voor wateropvang moet deel uitmaken van de volgende fase in het proces.

2. Waterstromen en Straatprofiel

Problemen:

- Op verschillende plekken stroomt water oppervlakkig over wegen en erven, vooral bij hevige regenval. Dit leidt tot erosie, beschadiging van wegen en paden, en overlast voor bewoners, vooral in gebieden zoals Bergenhuizen, de Vroelenstraat en Terlinden.
- Verschillende bewoners geven aan dat water niet goed weg kan lopen door verkeerde verkanting van wegen of verstopte afvoerkanalen.

Voorstellen voor oplossingen:

- Herprofilering van straten en wegen om waterstromen beter te geleiden.
- Aanleg van halfopen verharding om het water sneller te laten infiltreren in de grond.
- Verkanting van specifieke wegen aanpassen om het water beter af te voeren, zoals bij de Schimmeligeweg en de drempel tussen Pley en Onderstraat.

Thema voor vervolg:

- Inrichting en optimalisatie van straatprofielen: Een gebiedsgerichte aanpak om de waterstromen via infrastructuur beter te beheren, inclusief herprofilering, duurzame oplossingen en halfopen verhardingen.

3. Erosie en Landschapsbeheer

Problemen:

- Op verschillende locaties zorgt erosie voor een versnelde afvoer van water en verlies van vruchtbare grond, vooral op hellingen en akkerlanden. Dit wordt verergerd door landgebruik zoals plaggen.
- Wegen, fietspaden en landbouwgronden spoelen uit en zijn moeilijk begaanbaar door erosie, wat ook gevolgen heeft voor de veiligheid.

Voorstellen voor oplossingen:

- Aanleg van meer groen (bijvoorbeeld olifantsgras) in weilanden om erosie te verminderen en water beter vast te houden.
- Stimuleren van natuurvriendelijk landgebruik door boeren en particulieren, zoals het behoud van graslanden en hergebruik van organische materialen (bijvoorbeeld humuswallen).

Thema voor vervolg:

- Inrichting van het landschap tegen erosie: Het behoud en herstel van landschapselementen, zoals graslanden en heggen, moet worden opgenomen in een bredere strategie voor landschapsbeheer.
- Samenwerking met landbouw: Er is een duidelijke vraag naar samenwerking met boeren om natuurlijke oplossingen te integreren in agrarische bedrijfsvoering, bijvoorbeeld via humusbeheer en beplanting.

4. Samenwerking en Communicatie

Problemen:

- Meerdere bewoners geven aan dat de samenwerking met België niet optimaal verloopt, ondanks dat veel wateroverlast afkomstig is van waterstromen die vanuit hoger gelegen Belgisch grondgebied het dal binnenkomen.
- Ook is er behoefte aan betere communicatie met lokale overheden en tussen bewoners onderling, om water gerelateerde problemen sneller en effectiever aan te pakken.

Voorstellen voor oplossingen:

- Intensievere samenwerking met Belgische partners om gecoördineerde maatregelen te nemen tegen wateroverlast.
- Lokale campagnes en bewustwording onder bewoners stimuleren om zelf preventieve maatregelen te nemen, zoals het vasthouden van water op eigen terrein.

Thema voor vervolg:

- Grensoverschrijdende samenwerking: versterking van samenwerkingen met België is cruciaal om structurele wateroverlast tegen te gaan.
- Bewonersparticipatie: bewoners motiveren om zelf actie te ondernemen, bijvoorbeeld door een voorlichtingscampagne of subsidies voor wateropvangsystemen op particuliere terreinen.

Conclusie en Vervolgstappen

De bewonersbijeenkomst op 1 oktober was zeer succesvol en leverde waardevolle input voor de verdere ontwikkeling van plannen rondom waterbeheer in het Noordal. De thema's die naar voren kwamen – zoals verbetering van buffers, optimalisering van straatprofielen, vermindering van erosie en stimulering van samenwerking – bieden een solide basis voor de volgende fase.

In de komende periode zal deze input verder worden verwerkt in concrete maatregelen, waarbij de samenwerking tussen alle betrokken partijen wordt voortgezet. Daarnaast zal er meer aandacht komen voor communicatie en voorlichting richting de bewoners om samen de wateroverlast in het gebied duurzaam aan te pakken.

Categorie	Omschrijving/reactie	Thema
Kans voor maatregel	Verkanten van de Schimmeligeweg zodat het water richting de buffer stroomt. Het water stroomt er nu vaak langs.	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	water van de Schey afkoppelen naar een eigen nieuwe buffer.	Wateroverlast en Buffers
Kans voor maatregel	De buffer aan de Bovenstraat is in de loop der jaren volgelopen met grond uit akkerbouwpercelen van hoger op de helling. Hierdoor is de capaciteit van de buffer te klein geworden.	Wateroverlast en Buffers
Kans voor maatregel	Er zijn veel raakvlakken tussen de wijnteelt en natuurbeheer van NM. Hier ligt een kans om meer samenwerking op te zoeken (bijvoorbeeld op 'onbruikbare' gronden). Denk hierbij aan samen kalkgraslanden creëren of het toevoegen van onderbegroeiing onder bomen. Piedmonte is hier een goed voorbeeld van.	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Noor is momenteel afgesloten voor publiek. Vroeger werd hier gerecreëerd. Het openstellen van het natuurgebied geeft mensen de kans om de natuur te beleven. Daarnaast kunnen spelende kinderen in de beek helpen de inslijting van de beek tegen te gaan.	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Controleren in hoeverre deze leegloop functioneert. Eventueel alternatief om naar te kijken is omleiden richting Altembroek.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Reeds aangebrachte maatregel door wijnboer. Staat nog niet in het rekenmodel.	Erosie en Landschapsbeheer
Overlast punt	Waterstroming komt vanuit België door dit gebied, waardoor de grondbewerking wordt verstoord, doordat de gleuven wegspoelen. Te weinig aandacht voor het bufferbeheer/gecontroleerde leegloop.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Grote hoeveelheden water vanuit de Bovenstraat, de Vroelenstraat, de Sint Maartensweg en het Steegske stromen oppervlakkig over de weg richting dit punt. Dit resulteert in een trechterwerking, met hoge waterstanden als gevolg, waardoor deze locatie aan zijn limiet zit.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Er komt veel water vanuit hoger gelegen gebieden in België. België heeft tot op heden weinig maatregelen getroffen om dit tegen te gaan.	Samenwerking en Communicatie
Overlast punt	De provinciale weg ligt momenteel hoger dan voorheen, waardoor water blijft hangen achter de weg.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Bewoners hebben last van hier grote hoeveelheden water die vanuit waterstromen van verschillende richtingen samenkomen op dit punt.	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Op dit punt loopt een natuurlijke stroombaan richting Onderschey. Kans voor eventuele bufferlocatie.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Groot waterknelpunt. In 2021 heeft brandweer op deze locatie pompen in moeten zetten. Provincie Limburg heeft plannen voor een buffervoorziening in het kader van N598, concrete maatregelen dienen nog verder uitgezocht te worden.	Wateroverlast en Buffers

Categorie	Omschrijving/reactie	Thema
Overlast punt	Water komt naar beneden lopen vanuit Terlinden, en kan door een verhoging in de grond niet weg lopen. De weg staat hierdoor zo'n 7 keer per jaar onder water. Er is wel een buis aanwezig om dit water weg te laten lopen, maar deze is volledig dichtgegroeid door een tekort aan onderhoud.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Buffer in Wesch heeft negatief effect gehad op de stroom van de bronnen.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	heeft al 2 keer onder water gestaan.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Bij grote buien 30 liter water per minuut door de kelder.	Wateroverlast en Buffers
Kans voor maatregel	Verkanting aanbrengen bij de drempel tussen Pley en Onderstraat	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Hier is een leegloopleiding die water opvangt vanuit Berghuizen en in de helling richting buffer Wesch loost. Optimalisatie mogelijk.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Hoogcrutslossing passeert over particulier perceel. Bewoner heeft 20 jaar geleden terrein geprofileerd ter geleiding van de waterstroom. Vooralsnog functioneert dit goed, maar in 2021 zijn extra zandzakken nodig geweest. Constateert laatste jaren meer water dan voorgaande jaren. Hier zijn in de toekomst mogelijk maatregelen nodig.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Waterstroming die van de hoofdweg van Bergenhuizen stroomt komt hier op perceel van particulieren terecht.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Wandel- en fietspaden vanuit Bergenhuizen spoelen uit. Stenen komen los. Pad wordt hierdoor onbruikbaar en er zijn forse waterstromen.	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Onder aan de heuvel loopt de weg een klein beetje omhoog, waardoor er water blijft staan op dit punt. Aanpassing aan de weg zou dit kunnen verhelpen.	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Particuliere eigenaar heeft hier zelf een buffercompartiment gecreëerd. Ondervindt overlast door insecten, grote hoeveelheden water en onbruikbaarheid van perceel. Technische optimalisatie mogelijk. Eigenaar staat open voor medewerking.	Samenwerking en Communicatie
Overlast punt	Stenen komen los doordat het water.	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Mogelijkheid inpassen buffer.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Water stroomt te snel naar laagst gelegen punt van de Hoofdweg. veel verharding aangesloten op de weg.	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Gevoel dat de spindels van de buffers meer dicht staan. meer water dan eerst.	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Slechte waterkwaliteit in buffers door mest en slib	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Landwegen spoelen uit	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Plaggen zorgt voor meer waterafstroom	Erosie en Landschapsbeheer

Categorie	Omschrijving/reactie	Thema
Overlast punt	Erosie	Erosie en Landschapsbeheer
Overlast punt	Buffers worden slecht onderhouden. Instroom en leegloop zitten vol met vuil en werken daardoor slecht	Wateroverlast en Buffers
Overlast punt	Putten zitten vaak vol met vuil	Waterstromen en Straatprofiel
Overlast punt	Er stroomt veel klei door het gehele dal	Erosie en Landschapsbeheer
Overlast punt	Stoppen met plaggen. Natuur niet dwingen in gewenste plantengroei	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Water infiltreren in buffers	Wateroverlast en Buffers
Kans voor maatregel	Water hoger vasthouden	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Gebruik maken van levada's (omgedraaide graften)	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Meer groen in tuinen i.p.v. verharding	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Kritisch kijken naar verkanting van de wegen	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Gebruik maken van half open verharding	Waterstromen en Straatprofiel
Kans voor maatregel	Meer beplanting in weilanden tegen erosie en om water beter vast te houden (olifantsgras)	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Beter communiceren met België	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Bewoners water laten opvangen om later te gebruiken voor andere doeleinden (subsidie)	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Handhaven en restaureren van landschapselementen. Ook opnemen in bestemmingsplan	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Grijswatercircuit aanbrengen bij nieuwbouw en grote stenen terreinen	Samenwerking en Communicatie
Kans voor maatregel	Water meer in de flanken vasthouden (bijv. grote akkers)	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Investeren in paardenboerderij (grasland tegen?)	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Automatisering van leegloop buffers (meer water vasthouden, worden te snel leeggelaten)	Wateroverlast en Buffers
Kans voor maatregel	Humuswallen aanbrengen (positieve ervaringen van wijnboer) (humus wordt hergebruikt in bedrijfsvoering)	Erosie en Landschapsbeheer
Kans voor maatregel	Bewoners motiveren om zelf maatregelen te nemen door bijvoorbeeld een promotiefilmpje	Samenwerking en Communicatie